

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

14 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Nicolae Gordilă,
Judecători Iurie Diaconu, Elena Covalenco,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Vitali Cebotari, împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 15 noiembrie 2017, în privința inculpatului

*Guboglo Ivan XXXX, născut la
XX XXXX XXXX, originar și locuitor al r-nului XXXXX,
s. XXXX, str. XXXXX XX, cetățean al R. Moldova, fără
antecedente penale.*

Asupra recursului menționat, Colegiul penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Taraclia din 26 mai 2015, Guboglo Ivan a fost achitat de sub învinuirea comiterii infracțiunilor prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal, pe motiv că nu a săvârșit fapta imputată.

2. Instanța de fond a constatat că Guboglo Ivan este acuzat, că la 11 august 2012, aproximativ ora 24:00, împreună cu persoane nestabilite, aflându-se pe str. Suvorov, s. Cealîc, r-nul Taraclia, din intenții de huliganism, grav încălcând ordinea publică, a scos portița metalică din proprietatea lui Vlah Gheorghe, amplasată în s. XXXX, str. XXXX X, r-nul XXXX, după ce la observațiile lui Chioseeva Alexandra, soția lui Vlah G., a început să-i offenseze cu cuvinte necenzurate, și în scopul provocării minorului XXXXX a vătămărilor corporale, a luat bățul din mâinile lui Vlah G., a.n. XXXX, invalid de gradul II, și intenționat i-a aplicat lui XXXX o lovitură cu bățul în regiunea capului, cauzându-i o plagă ruptă contuză, comoție cerebrală, care se referă la vătămări corporale ușoare.

Acțiunile lui Guboglo Ivan au fost calificate în baza art. 287 alin. (3) Cod penal, ca huliganismul agravat.

Instanța a reținut că probele administrate nu dovedesc vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate.

3. Adjunctul procurorului raionului Taraclia, I. Mihailova, a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 287 alin. (3), 90 Cod penal, la 5 ani închisoare, cu

suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probațiune de 4 ani, cu admiterea acțiunii civile înaintată de partea vătămată XXXX.

Apelantul a invocat că partea vătămată și martorii au confirmat vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii incriminate.

4. Potrivit deciziei Curții de Apel Cahul din 15 noiembrie 2017, apelul a fost admis, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

Procesul penal în privința inculpatului Guboglo Ivan pe art. 287 alin. (3) Cod penal a fost încetat, în temeiul existenței circumstanțelor care exclud tragerea la răspundere penală.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată XXXX a fost lăsată fără soluționare.

Instanța a reținut că prin ordonanța din 03.01.2013 a fost pornită urmărirea penală în privința inculpatului în baza art. 287 alin. (3) Cod penal.

Acesta a fost recunoscut în calitate de bănuț prin ordonanța din 28.03.2013.

Potrivit procesului-verbal din 02.08.2013, inculpatul a fost reținut. Tot la 02.08.2013, ultimul a fost audiat în calitate de învinuit.

Astfel, termenul de menținere a lui Guboglo I. în calitate de bănuț a depășit limita de trei luni, fiind încălcată procedura punerii lui sub învinuire.

Conform art. 63 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, bănuțul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire. Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuț prin: 1) procesul-verbal de reținere; 2) ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate; 3) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț. (1) Ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț și informația despre drepturile prevăzute la art.64 se aduc la cunoștință în decurs de 5 zile din momentul de emitere a ordonanței, dar nu mai târziu de ziua în care bănuțul s-a prezentat sau a fost adus silit, ori din momentul de începere a primei acțiuni procedurale efectuate în raport cu acesta. Organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuț: 1) persoana reținută - mai mult de 72 de ore; 2) persoana în privința căreia a fost aplicată o măsură preventivă neprivativă de libertate - mai mult de 10 zile din momentul când i s-a adus la cunoștință ordonanța despre aplicarea măsurii preventive; 3) persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate - mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi - mai mult de 6 luni. (3) La momentul expirării, după caz, a unui termen indicat în alin. (2), organul de urmărire penală este obligat să elibereze bănuțul reținut ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunând scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire.

Din ordonanța de pornire a urmăririi penale din 03.01.2013 rezultă că organul de urmărire penală, chiar din momentul inițial al pornirii urmăririi penale, i-a atribuit lui Guboglo I. statutul procesual de bănuț, așa cum a indicat concret fapta pe care o consideră ca infracțiune, încadrarea juridică a infracțiunii, și că această infracțiune este săvârșită de Guboglo I. Mai mult, această concluzie rezultă și din partea constatatoare a ordonanței din 01.01.2013, în care se indică fapta săvârșită de Guboglo I. și calificarea acesteia în baza art. 287 alin. (3) Cod penal.

Astfel, ordonanța de pornire a urmăririi penale din 03.01.2013, echivalează cu o ordonanță de recunoaștere în calitate de bănuț în sensul art. 63 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală, în care organul de urmărire penală a expus fapta infracțională ca pe una deja constatată și săvârșită de o persoană concretă - Guboglo I., însoțită de calificarea juridico-penală a acestei fapte, și dincolo de orice dubiu indică că persoana concretă este urmărită penal pentru această faptă. Deci, organul de urmărire penală a oficializat suspiciunile de săvârșire a unei infracțiuni față de o persoană concretă, în continuare acțiunile de urmărire penală fiind îndreptate spre acumularea probelor privind vinovăția persoanei concretizată în ordonanță.

Conținutul ordonanței din 03.01.2013, a ofițerului de urmărire penală al IP Taraclia Cebotari E., dispozitivul și motivarea acesteia, este expus într-o manieră care exclude apariția suspiciunilor față de Guboglo I., așa cum, sunt descrise acțiunile, încadrarea faptei și indicarea directă la Guboglo I. că le-a săvârșit, fiind declanșată urmărirea penală în privința acestuia, abordare efectuată prin punerea accentului pe principiul procesului echitabil în sensul previzibilității normelor de drept inserate la art. 63 Cod de procedură penală.

Astfel, pornirea urmăririi penale *in personam* are valența unei acuzații în materie penală.

Pornirea urmăririi penale *in personam*, în privința lui Guboglo I., și neinformarea acestei persoane despre dreptul la apărare, în timp ce legislația națională prescrie în mod imperativ informarea bănuțului despre acuzațiile aduse și drepturile procesuale în termen de 5 zile (cu anumite excepții care nu sunt relevante cazului din speță), nu se conciliază cu principiile de drept ale unui proces echitabil.

Deci, termenul de atribuire lui Guboglo I. a statutului de bănuț urmează a fi calculat de la 03.01.2013 - data emiterii ordonanței, prin care a fost pornită urmărirea penală și a fost recunoscut Guboglo I. în calitate de bănuț, indiferent dacă organul de urmărire penală a respectat sau nu obligația de a-i aduce la cunoștința bănuțului această ordonanță și informația despre drepturile procedurale, obligație inserată la art. 63 alin. (1¹) Cod de procedură penală.

Concomitent cu pornirea urmăririi penale, organul de urmărire penală a stabilit existența bănuțului rezonabile care a constituit obiectul cercetărilor în cauza penală nominalizată, acțiunile constatate fiind imputate anume lui Guboglo I.

La 02.08.2013, Guboglo I. a fost reținut, pus sub învinuire și audiat în calitate de învinuit, fapt realizat în afara termenului de trei luni, adică contrar prevederilor art. 63 alin. (2) pct. 3), alin. (3) Cod de procedură penală. Or, din materialele cauzei rezultă că calitatea de bănuț a lui Guboglo I. se impunea a fi calculată din momentul pornirii urmăririi penale, și anume din 03.01.2013 până la 03.04.2013, dată după care organul de urmărire penală urma în mod obligatoriu și necondiționat să-l scoată de sub urmărire penală.

Potrivit jurisprudenței CEDO, dreptul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă nu este unul absolut. Însă, Curtea Constituțională în pct. 6 a Hotărârii nr. 26 din 23.11.2010, cadrul legal național instituie excepția de la acest drept doar la art. 287 Cod de procedură penală, potrivit căruia reluare urmăririi penale se admite numai dacă „fapte noi sau recent

descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată”. La caz, însă, organul de urmărire penală a admis o ingerință în garanțiile prevăzute de art. 22 Cod de procedură penală, anume de a nu fi urmărit de mai multe ori pentru aceeași faptă, drept prevăzut și în art. 4 al Protocolului nr.7 a Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, și art. 21 din Constituția R. Moldova, deoarece după încetarea de drept a calității de bănuț, organul de urmărire penală era în drept în cazul apariției unor fapte noi sau recent descoperite ori acumulării ulterioare a probelor suplimentare de a relua urmărirea penală în conformitate cu art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, însă nu a fost emisă o ordonanță motivată în acest sens, potrivit art. 255 Cod de procedură penală. Așa cum, nu a fost emisă o ordonanță de scoatere a lui Guboglo I. de sub urmărire penală la data de 03.04.2013, prin sine nu omite dreptul lui Guboglo Ivan de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă, deci nu exclude existența circumstanțelor care exclud tragerea repetată a acestuia la răspundere penală pentru perioada de după 03.04.2013 până în prezent.

Astfel, potrivit art. 63 alin. (3) raportat la art. 284 alin. (1) Cod de procedură penală, se stabilește reabilitarea și finalizarea oricăror acțiuni de urmărire penală în privința lui Guboglo I. la expirarea termenului de 3 luni de menținere în calitate de bănuț, adică începând cu data de 03.04.2013, iar la momentul actual al judecării cauzei legea stabilește necesitatea încetării procesului penal. Mai mult, actele de urmărire penală îndeplinite de organul de urmărire penală (procuror) în perioada de după 03.04.2013 sunt lovite de nulitate nu atât în temeiul prevederilor art. 251 Cod de procedură penală, cât în temeiul faptului că sunt contrare principiului de drept aplicat în jurisprudența națională și internațională - dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori, ce corespunde hotărârii Curții Constituționale menționate, Constituției R.M. și prevederilor CEDO.

Potrivit art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

5. Procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Vitali Cibotari, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a indicat că instanța de apel a ignorat prevederile legii procesual-penale, atribuindu-și competențele Curții constituționale, interpretând decizia acestei instanțe privind problema deja examinată ce se referă la calitatea de bănuț și termenul deținerii în calitate de bănuț.

Potrivit art. 63 alin. (1) Cod de procedură penală, bănuțul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire. Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuț prin: 1) procesul-verbal de reținere; 2) ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate; 3) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț.

În art. 64 Cod de procedură penală, despre ordonanță de pornire a urmăririi penale nu se menționează nimic.

Acțiunile organului de urmărire penală la pornirea urmăririi penale la data 03.01.2013 și la recunoașterea lui Guboglo S. în calitate de bănuțit la data de 23.03.2013 erau în conformitate cu procedura penală în vigoare, fiind constituționale.

Cu privire la prevederile art. 63 alin. (1¹) Cod de procedură penală, este de menționat că aceste prevederi au intrat în vigoare la 27.06.2014 prin Legea nr.39 din 29.05.2014, iar legea procesual-penală nu are efect retroactiv.

Articolul 3 Cod de procedură penală stipulează că: „În desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească”.

Astfel, argumentele instanței de apel cu privire la necesitatea aplicării prevederilor art. 63 alin. (1¹) Cod de procedură penală, în vigoare la 27.06.2014, pentru faptele juridice comise anterior la 03.01.2013 și 23.03.2013, nu sunt întemeiate pe normele constituționale și procesual-penale.

Mai mult, deciziei Curții Supremă de Justiție pe dosarul nr. 1ra-1483/2016 din 17.08.2016, în privința lui N. Catana, pe art. 361 alin. (2), 191 alin. (5) Cod penal, în cadrul căruia a fost invocat argumentul avocatului precum că „Statutul de bănuțit, inculpatul l-a obținut abia la 06.11.2011. de când a fost pornită urmărirea penală în privința lui și în acest sens calitatea lui de bănuțit a încetat de drept la expirarea a 3 luni de la această dată, adică la 06.03.2012, iar ordonanța de punere sub învinuire ulterior nu produce careva efecte juridice, și atrage nulitatea ei”, nu s-au constatat încălcări a normelor sus menționate, cu referire la pornirea urmăririi penale, recunoașterea și menținerea persoanei în calitate de bănuțit, și Curtea Supremă de Justiție a menținut decizia instanței de apel prin care s-a constatat lipsa încălcărilor, reținându-se că prin ordonanță de pornire a urmăririi penale nu se recunoaște persoana în calitate de bănuțit.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile din art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală - hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv și în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, când instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței. Conform art. 6 pct. 11¹) Cod de procedură penală, eroare gravă de fapt reprezintă stabilirea eronată a faptelor, în existența sau inexistența lor, prin neluarea în considerare a probelor care le confirmau sau prin denaturarea conținutului acestora. Eroarea gravă de fapt nu reprezintă o apreciere greșită a probelor.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În sensul vizat și în raport cu circumstanțele invocate în recursul ordinar, în care nici nu sunt indicate concrete erori de drept clar definite (*pct. 5. din decizie*), se atestă că împrejurările menționate în partea descriptivă a hotărârii contestate, inclusiv cele reproduse în *pct. 4. din prezenta decizie*, relevă în mod concludent că instanța de apel, legal și întemeiat a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind încetarea procesului penal în privința inculpatului (*pct. 4. din decizie*).

Soluția instanței de apel coroborează și cu următoarele împrejurări.

Potrivit art. 3 alin. (1) Cod de procedură penală, în desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmării penale și al judecării cauzei în instanța judecătorească.

Conform dispozitivului ordonanței din 03.01.2013, a fost pornită urmărirea penală în baza art. 287 alin. (3) Cod penal: „*pe faptul acțiunilor de huliganism comise de Guboglo I.*”, iar în descriptivul acestui act procedural este constatat că: „*la 11.08.2012, orele 00.00..., în stradă se aflau Vlah G. și Chiseeva A..., iar Guboglo I. i-a aplicat, fără motive, lui XXXX. o lovitură cu un băț în regiunea capului*”.

La data nominalizată erau în vigoare prescripțiile din art. 63 alin. (1) Cod de procedură penală, că ***bănuitul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune***, până la punerea ei sub învinuire.

În același timp, potrivit jurisprudenței CtEDO, calitatea de bănuitor are nu doar persoana care a fost recunoscută oficial astfel, dar și persoana în privința căreia se întreprind anumite măsuri procesuale ce denotă o bănuială din partea organului de urmărire penală despre implicarea ei în comiterea infracțiunii, cum ar fi pornirea urmării penale în privința persoanei concrete, etc. (*Eckle versus Germania*).

Această consecutivitate juridică atestă evident și concludent că Guboglo I. a fost procedural ***recunoscut și a obținut calitatea de bănuitor deja în temeiul ordonanței din 03.01.2013***, conform căreia urmărirea penală a fost pornită pe art. 287 alin. (3) Cod penal nu doar anume în privința lui, dar indicându-se și modul săvârșirii ei de către acesta, locul, timpul, motivele și consecințele infracțiunii.

Totodată, la data comiterii infracțiunii erau în vigoare și prevederile din art. 63 alin. (2) pct. 3), (3), 287 alin. (4) Cod de procedură penală, art. 7 alin. (2) Cod penal, art. 4 Protocol 7 CEDO, că organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuitor persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni. La momentul expirării termenului indicat, organul de urmărire penală este obligat să dispună scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire. Calitatea de bănuitor încetează din momentul scoaterii lui de sub urmărire, sau din momentul emiterii de către organul de urmărire penală a ordonanței de punere sub învinuire. Reluarea urmării penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmării precedente a afectat hotărârea respectivă. Nimeni nu poate fi supus de două ori urmării penale și pedepsei penale pentru una și aceeași faptă.

Prin urmare, ***punerea*** lui Guboglo I. ***sub învinuire la 03.08.2013***, acesta fiind ***recunoscut în calitate de bănuitor pe 03.01.2013*** și această calitate fiindu-i ***încetată de drept după expirarea a 3 luni, adică pe 03.04.2013***, în lipsa ordonanței de reluare a

urmării penale pe motive de fapte noi, recent descoperite sau a unui viciu fundamental, i-a lezat dreptul de a nu fi urmărit și pedepsit penal de două ori pentru una și aceeași faptă.

Împrejurările nominalizate întemeiază, astfel, soluția dată de instanța de apel or, potrivit art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, dacă există circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală se adoptă o sentința de încetare a procesului penal.

Cu referire la că argumentele recurentului că instanța de apel incorect a făcut trimitere la prevederile art. 63 alin. (1¹) Cod de procedură penală, care nu existau la data comiterii infracțiunii imputate inculpatului și că instanța a admis o eroare gravă de fapt, care i-a afectat soluția, este de notat că într-adevăr art. 63 Cod de procedură penală a fost completat cu alin. (1¹) mai târziu, la 27.06.2014, dar prescripțiile din această normă se referă doar la procedura de informare a persoanei bănuite despre unele acțiuni de procedură și nu justifică în niciun fel ignorarea principiului „*non bis in idem*”, iar eroare gravă de fapt reprezintă stabilirea eronată a faptelor, în existența sau inexistența lor, prin neluarea în considerare a probelor care le confirmau sau prin denaturarea conținutului acestora, adică alte situații procedurale decât cele constatate în speță de către instanța de apel (*pct. 5. din decizie*)

Astfel, circumstanțele enunțate denotă că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurent, că hotărârea contestată conține motive clare și legale pe care se întemeiază soluția, că instanța nu a admis vreo eroare gravă de fapt, care să-i fi afectat soluția, și că recursul ordinar este unul vădit neîntemeiat.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Prin urmare, odată ce recursul de pe rol este vădit neîntemeiat, acesta urmează a fi declarat inadmisibil.

7. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (1), (2) pct. 4), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Vitali Cebotari, împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 15 noiembrie 2017, în privința inculpatului Guboglo Ivan XXXX, pe motiv că este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 12 aprilie 2018.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco